

Datum 2025-06-17

Informationsklass Öppen

Diariennr (åberopas) A180.946/2025

Saknr 000

Polismyndigheten

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sf@regeringskansliet.se

Er referens S2025/00568

Administrativa sanktioner inom socialförsäkringen (Ds 2025:8)

Sammanfattning

Polismyndigheten tillstyrker förslagen om att införa ett administrativt sanktionssystem inom socialförsäkringen parallellt med det straffrättsliga ansvaret och emotser ett ikraftträdande så snart som möjligt. Förslagen innebär en ökad möjlighet att arbeta brottsförebyggande och motverka kriminell ekonomi samt att fler myndigheter, i detta fall Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten, verkar brottsbekämpande. Polismyndigheten ser även positivt på att administrativa sanktioner i en första fas införs i de välfärdssystem där effekterna blir som störst. Vad avser bedömningen att förslagen förväntas frigöra resurser hos bland annat Polismyndigheten, anser Polismyndigheten att ett större perspektiv bör tas.

Polismyndigheten lämnar följande synpunkter.

Behovet av informationsöverföring

Det är enligt Polismyndigheten av vikt att överväga införandet av ett gemensamt nationellt register och ett särskilt underrättelsesystem där beslut om sanktionsavgift, beslut om avstängning och andra relevanta administrativa åtgärder kan delas med rättsvårdande myndigheter. Detta skulle möjliggöra ett mer systematiskt informationsflöde och underrättelsearbete även i fall som inte leder till straffrättslig hantering, men som kan ha bäring på organiserad eller annan brottslighet.

I detta sammanhang efterfrågar Polismyndigheten att det fortsatta beredningsarbetet i Regeringskansliet omfattar bedömningar av hur den föreslagna begränsade anmälningsskyldigheten för Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten enligt bidragslagen förhåller sig till lagen (2025:170) om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna

samt den nya generella sekretessbrytande bestämmelsen som enligt propositionen 2024/25:180 föreslås träda i kraft den 1 december 2025.

Otydlig ansvarsfördelning mellan huvudman och ställföreträdare

Utredningen bör enligt Polismyndigheten ta i beaktande att systemet med gode män och förvaltare kan utnyttjas i ett brottsligt syfte. I nuläget innebär gällande praxis att huvudmannen inte anses ha lämnat en oriktig uppgift när denna lämnats av en god man eller förvaltare. Detta innebär i sin tur att förutsättningar för sanktionsavgift mot huvudmannen i sådana fall saknas.

Det finns en risk att denna ordning skapar incitament för missbruk av ställföreträdarskapet. En god man eller förvaltare kan i praktiken komma att användas som ett brottsverktyg – exempelvis för att vilseleda myndigheter eller begå bidragsbrott – utan att det får konsekvenser för huvudmannen.

Mot bakgrund av detta bör det övervägas om regelverket kan förstärkas för att bättre hantera situationer där en ställföreträdare medverkar till felaktiga utbetalningar på ett sätt som huvudmannen borde ha insett eller till och med bidragit till. Det är också viktigt att ansvarsfördelningen mellan huvudman och ställföreträdare tydliggörs, så att möjligheten att kringgå regler och sanktioner genom att agera via en god man eller förvaltare inte står öppen.

Konsekvenser för Polismyndigheten

Förslagen förväntas leda till att resurser frigörs hos de rättsvårdande myndigheterna, bland annat Polismyndigheten, genom att mindre allvarliga bidragsbrott hanteras administrativt istället för straffrättsligt.

Polismyndigheten har i dag inte tillräckliga resurser för att utreda samtliga anmälda bidragsbrott, vilket är ett tungt skäl till att införa ett administrativt sanktionssystem.

Det går emellertid inte att helt utgå ifrån en direkt och proportionell relation mellan ett minskat antal polisanmälningar och motsvarande minskning i kostnader hos Polismyndigheten. De utredningsresurser som frigörs genom införandet av sanktionssystemet kommer att omfördelas till andra prioriterade områden inom brottsbekämpningen och till det brottsförebyggande arbetet. Därmed uppkommer en samhällsvinst på totalen då Polismyndighetens resurser kan riktas mot annan allvarlig brottslighet. Förändringen innebär med andra ord inte att Polismyndigheten får ett överskott av resurser utan att en omprioritering kommer att kunna ske inom ramen för redan ansträngda resurser.

Det är också angeläget att ett nytt administrativt sanktionssystem införs för att främja en snabb reaktion från samhället när bidragssystemet medvetet eller omedvetet utnyttjas felaktigt. Vid införandet av ett nytt sanktionssystem kommer det fortsatt att krävas en tydlig och rättssäker gränsdragning mellan vilka ärenden som ska hanteras administrativt och vilka som fortsatt ska utredas av rättsvårdande myndigheter. För att säkerställa en korrekt hantering kommer det att krävas förstärkt samverkan mellan sanktionspåförande myndigheter och Polismyndigheten i bedömningen av enskilda ärenden.

Det föreslagna sanktionssystemet kommer att göra att Polismyndigheten kan frigöra resurser för annan typ av brottsbekämpning. Ett sanktionssystem kommer med andra ord att förutom att ge snabbare reaktioner på felaktigheter i bidragssystem också att ge positiva effekter på brottsbekämpningen på totalen. Det är angeläget att även denna synergieffekt beaktas i utredningen i den del som beskriver frigjorda resurser vid Polismyndigheten.

Yttrandet har beslutats av juristen Ida Salomonsson efter föredragning av juristen Yvonne Brandell. Vid den slutliga handläggningen har rättschefen Gunilla Hedwall deltagit.

POLISMYNDIGHETEN

Ida Salomonsson

Yvonne Brandell

Dokumentet har fastställts digitalt och saknar underskrifter.

Kopia till

Justitiedepartementet (PO)
Arbetsstagarorganisationerna
Rikspolischefens kansli